

A vidékfejlesztés helyi térségei (LEADER térségek)

A tartalomról

- 1 Bevezető
- 1 A LEADER programok az Európai Unió vidékfejlesztési politikájában
- 2 A LEADER program Magyarországon és az Észak-Alföldön
- 2 LEADER típusú kísérleti vidékfejlesztési program 2001–2004
- 3 AVOP LEADER+ program 2004–2006
- 5 ÚMVP LEADER program 2007–2013

Bevezető

A LEADER¹ az Európai Unió több fejlődési szakaszt megélt vidékfejlesztési programja, amelynek célja az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása. A program sajátossága, hogy az alulról jövő kezdeményezéseket támogatja, a helyi közösségek önszerveződő képességére, a társadalom különböző csoportjainak együttműködésére épít. Bár nem lebecsülendő az az összeg, amely a LEADER révén a vidék fejlesztésére irányult, azonban a program sikerét sokkal inkább abban a gondolkodásmódban és társadalmi tőkében kell keresnünk, amelyet a LEADER elindított és aktivizált. Az Európai Unió kibővülésével a csatlakozó kelet-európai országok, így Magyarország számára is lehetővé vált a programban való részvétel. Elemzésünkben rövid történeti áttekintést követően a LEADER magyarországi, azon belül észak-alföldi eredményeit vizsgáljuk. Kiadványunkban támaszkodtunk a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által rendelkezésünkre bocsátott adatokra, amelyeket ezúton is köszönünk, továbbá a témához kapcsolódó – kormányzati honlapokon és egyéb területfejlesztésben érdekelt intézmények, önkormányzatok, valamint civil szervezetek internetes portáljain közzétett – dokumentumokra.

A LEADER programok az Európai Unió vidékfejlesztési politikájában

Az Európai Unió vidéki térségei igen változatosak; nemcsak a természeti tájegységeket illetően, hanem a történelmileg kialakult társadalmi-gazdasági különbségek, a gazdaságföldrajzi adottságok, az eltérő gazdaság-szerkezet, a fejlődési lehetőségek következtében is különböznek egymástól. A társadalmi-gazdasági elmaradottság, fejletlenség jellemzően a rurális térségekben mutatkozik. Az OECD azokat a régiókat, ahol a népesség több mint 50%-a vidéki közösségben, azaz 150 fő/km² alatti népsűrűségű területen él, dominánsan rurális; amelyekben pedig ez az

arány 15–50% közötti, szignifikánsan rurális régióknak nevezi. A leg-
égetőbb problémák a dominánsan rurális régiókban találhatóak. A társadal-
mi-gazdasági fejlettségbeli különbségeket kifejező indikátorok közül
különösen szembetűnően mutatja e térségek lemaradását az – ezeken a
területeken mért – egy főre jutó GDP relatíve alacsony szintje, a
munkanélküliség magas aránya és a foglalkoztatás szerkezetén belül a
mezőgazdaság viszonylag nagyobb súlya a szolgáltatásokkal szemben.

1. tábla

A rurális, urbánus régiók főbb adatai az EU-25-ben, 1999–2001 évek átlaga*

Megnevezés	(százalék)		
	Dominánsan rurális régiók	Szignifikánsan rurális régiók	Dominánsan urbánus régiók
Egy főre jutó GDP (EU-25= 100)	71,0	86,8	124,7
Munkanélküliségi ráta	11,1	10,7	8,1
Mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya	13,1	6,6	2,0
Szolgáltatásokban foglalkoztatottak aránya	56,7	63,1	70,2
Iparban foglalkoztatottak aránya	29,9	30,4	27,9

*Forrás: AVOP LEADER+ Készségek elsajátítása Tananyag, PROMEI Kht, 2005

Az EU vidékfejlesztési politikájának legfőbb célkitűzése a rurális területek felzárkóztatása.

Az egyes régiók közötti jelentős társadalmi-gazdasági különbségek csökkentésére a nyolcvanas évek végéig az Európai Unió elkülönült ágazatonkénti (mezőgazdasági, oktatási, kulturális, egészségügyi, infrastrukturális, vállalkozás-fejlesztési stb.) támogatást valósított meg. A vidéki területek elsődleges szerepét sokáig az élelmiszertermelésben látták. A támogatott fejlesztések hatásaként azonban az egyre intenzívebbé és területileg koncentráltabbá váló mezőgazdaságban túltermelési válságok alakultak ki, és a termelés környezetre gyakorolt káros hatásai is felszínre kerültek. A probléma megoldására a növekedés helyett a fenntartható helyi fejlődés jelentősége került előtérbe. A vidékpolitika hangsúlya eltolódott a "több olcsó élelmiszer" jelszótól az emberek, a gazdaság és a vidéki környezet szélesebben értelmezett jóléte felé. Elfogadottá vált, hogy az "Európai mezőgazdasági és vidéki modell" legfontosabb értékei közé tartozik a vidéki területek sokfélesége, a helyi identitástudat és a környezetvédelem. Így a Közös Agrárpolitika a vidéki területek problémáinak integrálását, a vidéki gazdaság megerősítését új munkahelyek teremtésével, a helyi természeti

1 A rövidítés a program francia elnevezésének kezdőbetűiből származik: Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Economie Rurale. Magyarul: Közösségi Kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében.

és kulturális értékek, a környezet megőrzésének és védelmének figyelembe vételével célozta meg.

A kilencvenes évek elején ezek a célkitűzések vezettek a LEADER kezdeményezés elindításához, az új helyi lehetőségek kipróbálásához, amely terület-alapú megközelítéssel, a helyi közösségek támogatásának új rendszerével igyekszik a vidékfejlesztési programok fő célkitűzéseire hozzájárulni.

Olyan területeket támogat, amelyeket nem fednek le a tagállamok fejlesztési tervei, viszont fejlesztésük az Unió érdekében áll. A LEADER filozófiájának középpontjában tehát az alulról jövő, összefogáson alapuló, innovatív, kreatív ötletek támogatása áll. A program megvalósításával kapcsolatban hét alappillér képezi a fő irányvonalat:

- Területalapú megközelítés (összefüggő és megfelelő méretű terület, amely feltételezi a helyi identitástudatot és a programok életképességét).
- Alulról építkezés (helyi szereplők a program részesei).
- Helyi irányítási és finanszírozási módszerek (önálló pénzügyi felelősség, kiegyensúlyozott hatalomelosztás).
- Háromoldalú partnerség (köz-, üzleti és civil szféra együttműködése a szinergia érdekében).
- Innovatív jelleg (a térség jellegéhez igazodó, a mezőgazdaságon túlmutató, eredeti ötletek).
- Integrált, ágazatközi megközelítés (kapcsolat a tevékenységek között).
- Hálózatépítés, térségek közötti és nemzetközi együttműködés (tapasztalatok átadása, felhasználása).

Előbbi alapelvek szellemében adott területek fejlesztési stratégiáit az önkormányzatokból, vállalkozásokból, civil szerveződésekben és magánszemélyekből álló ún. helyi akciócsoportok (HACS) az ott élők bevonásával készítik el. Ez a stratégia – amelyet a döntéshozó elfogad – az alapja a helyi vidékfejlesztési programoknak. Az akciócsoportok számára a LEADER keretéből meghatározott összeget állapítanak meg, amelyet helyi pályázat útján nyerhetnek el a végső kedvezményezettek. A pályázatát és a döntés előkészítését a helyi vidékfejlesztési munkacsoportok végzik.

A LEADER program I. szakaszában 1991–1994 között az Európai Unió 217 vidéki térségében (helyi akciócsoportjának területén) a tevékenységek széles skáláját (turizmus, szálláshely és szolgáltatás bővítése, kisipari tevékenységek, kisvállalkozások fejlesztése, mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja stb.) támogatták. A projektek eredményeként 25 ezer munkahely jött létre. A program 417 millió eurónak megfelelő költségvetéssel gazdálkodott.

A LEADER program II. szakasza 1995–1999 között, 1000 vidéki térséget érintett, és a projektek hatására 100 ezer munkahely létesült. Az előző program négyszeresét, 1755 millió eurót tett ki a költségvetése.

A LEADER+ program 2000–2006 között szolgálta a vidéki térségek fejlesztését. Az Európai Unió valamennyi vidéki területe jogosult volt a támogatásra. Ebben az időszakban már 2020 millió eurós költségvetés biztosította a vidékfejlesztési programok megvalósítását.

A 2007–2013 közötti időszakra átalakították a LEADER program finanszírozási rendszerét. Az Európai Unió Tanácsa a 2007-es pénzügyi évtől kezdődően jelentős változásokat léptetett életbe a közösségi agrártámogatások feltételeit és szabályait illetően. Az Európai Unió mezőgazdasági politikájának reformjaként az Unió Közös Agrárpolitikája (CAP) Közös Agrár- és Vidékfejlesztési Politikára (CARP) változott. Ennek megfelelően módosult a finanszírozási rendszere is. A létrejött EMGA (Európai Mezőgazdasági Garancia Alap) az agrárpiaci támogatások és az egyéb agrárpiaci beavatkozások, az EMVA (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap) pedig a vidékfejlesztési támogatások finanszírozására szolgál.

Ezzel megvalósult a CAP két pillérének elkülönülése. Az EMVA-ból nyújtandó vidékfejlesztési támogatások körét négy tengelyben határozták meg:

- I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása.
 - II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése.
 - III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése.
 - IV. tengely: LEADER típusú helyi fejlesztések.
- Az Európai Unió a tagállamokra bízta a saját vidékfejlesztési stratégiájuk elkészítését.

A LEADER program Magyarországon és az Észak-Alföldön

Magyarország számára az Európai Unió LEADER típusú vidékfejlesztési programjainak fogadásához az előcsatlakozási alapok, támogatások – közülük különösen a szubszidiaritás elvét alkalmazó SAPARD – sokoldalú tapasztalatszerzésre adtak lehetőséget. A vidéki térségek szereplői (önkormányzatok, vállalkozások, civil szerveződések) aktivizálódtak, hálózatokat, partnerségeket alakítottak ki saját mikrotérségük fejlesztése érdekében. Megismerkedhettek az uniós programok, pályázatok eljárásrendjével, intézményrendszerével. A helyi kezdeményezések, a helyi cselekvési tervek kidolgozása, a megvalósításaihoz szükséges források megszerzése mozgósító erővel bírt, erősítette az ott élők lokálpatriotizmusát. A sok felszínre került elképzelés, ötlet hasznos felkészülést jelentett a LEADER hazai bevezetéséhez.

LEADER típusú kísérleti vidékfejlesztési program 2001–2004

Magyarországon még az uniós csatlakozás előtt kísérleti programként 2001–2002-ben indult a LEADER, amelynek elsődleges célja az volt, hogy segítse az EU LEADER programjára való felkészülést. A kísérleti programban olyan szervezetek vettek részt, amelyek tapasztalataikkal, szakértelmükkel elő tudták segíteni a LEADER-szerű programok megvalósítását, dokumentumok, eljárásrendek kidolgozását, amelyek a csatlakozás után a többi térség számára is hasznosítható például szolgálhattak. A felkészítő képzések mellett korlátozott számú helyi vidékfejlesztési terv megvalósítása és hálózatépítés is a program részét képezte.

A meghívásos pályázaton 40 potenciális helyi kezdeményezés közül választották ki azokat, akik a program megvalósításában részt vettek. Az FVM Vidékfejlesztési Célelőirányzatából 2003. évben 14 helyi vidékfejlesztési munkacsoportnak nyílt lehetősége arra, hogy helyi szinten valósítsa meg vidékfejlesztési programját. Ehhez valamennyi munkacsoport 25 millió forint támogatási keretet kapott.

A program 186 kedvezményezett települést érintett, az ország 5 régiójában, ezen belül 9 megyében. Közép-Dunántúl és az Észak-Alföld nem szerepelt a kísérleti LEADER programban. A helyi vidékfejlesztési munkacsoportok hatókörébe átlagosan 13 település tartozott; az aprófalvas dunántúli területeken ennél jóval nagyobb kört érintett ez a fajta települési összefogás.

A helyi vidékfejlesztési munkacsoportok által kiírt pályázatok összesen 274 támogatott projektet generáltak, munkacsoportonként átlagosan 20-at. A pályázatok összes költsége 481 millió forint volt, amelynek kétharmadát – 322 millió forintot – tette ki a vissza nem térítendő támogatás. Legtöbb sikeres pályázat Nyugat-Magyarországon született, ez egyúttal azt is jelenti, hogy az egy projektre jutó támogatás összege itt volt a legalacsonyabb, átlagosan mintegy 1 millió forint. Viszonylag nagy értékű projektek valósulhattak meg Közép- és Észak-Magyarországon.

2. tábla

A LEADER-jellegű kísérleti program keretében támogatott pályázatok fontosabb adatai

Helyi Vidékfejlesztési Munkacsoport//Régió	Kedvezményezett település	Nyertes projekt	Összes költség, ezer Ft	Megítélt támogatás, ezer Ft
Alsógalga-menti	5	7	38 394	25 500
Ipolymente	13	29	40 064	25 082
Közép-Magyarország összesen	18	36	78 458	50 582
Sokoró és Térsége	29	20	40 619	26 114
Dél-Zala	8	23	33 444	24 381
Göcsej és Térsége	18	12	13 580	9 115
Zala-KAR	23	21	28 451	19 245
Nyugat-Dunántúl összesen	78	76	116 094	78 855
Baranyai Hegyhát	27	29	46 747	26 022
Közép-Hegyháti	10	23	40 448	25 427
Zselica	23	27	37 676	25 417
Dél-Dunántúl összesen	60	79	124 871	76 866
Bükki-Hegyhát	9	15	34 073	25 497
Putnok és Térsége	6	15	36 284	25 534
Belső Cserhát	5	18	35 585	25 388
Endrefalva és Térsége	6	24	35 637	25 503
Észak-Magyarország összesen	26	72	141 579	101 922
Sárrét	4	11	20 173	14 187
Dél-Alföld összesen	4	11	20 173	14 187
ORSZÁG ÖSSZESEN	186	274	481 174	322 411

AVOP LEADER+ program 2004–2006

Magyarország 2004. évi európai uniós csatlakozása lehetővé tette, hogy az Unió tagállamai által elérhető pénzeszközökből a magyar mezőgazdasági termelők, a vidéken élők is forrásokhoz jussanak. A források lehívása az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP), valamint a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) benyújtásával és elfogadásával vált elérhetővé. Az NVT elsődleges célja a vidéki területek, illetve az agrár-gazdálkodás fenntartható fejlődésének előmozdítása volt. Forrásainak 80%-a az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alapból származott.

A LEADER+ program keretében támogatható tevékenységek négy komponens köré csoportosultak. Ezek közül három azonos volt az EU régebbi tagállamaiban alkalmazottakkal, vagyis az integrált, térségi alapú kísérleti jellegű fejlesztési stratégiák megvalósítását, a vidéki térségek közötti együttműködést; a hálózatépítést és -működtetést támogatta.

Magyarországon e felsorolt tevékenységek kiegészültek egy mindhárom megalapozó képzési csomaggal, amely tervezés módszertani és adminisztrációs felkészítést is jelentett egyben.

A LEADER+ az átfogó felkészítési képzési programokkal indult. A helyi együttműködési kezdeményezések akciócsoportokat hozhattak létre, amelyek felvázolták vidékfejlesztési tervüket. A jogosult helyi akciócsoportok kiválasztása két fordulóban történt. A 2005-ben meghirdetésre került első pályázati fordulóra 186 pályázatot nyújtottak be, amelyből 108 akciócso-

port került kiválasztásra. A második körben közülük került ki az a 70, amely jogosulttá vált a helyi célok megvalósítására. A sikeres helyi stratégiák alapján az akciócsoportok egy keretösszegre kaptak rendelkezési jogosultságot. A vidékfejlesztési programokban vállaltakat 2006–2008 között hajtották végre, az általuk kiírt helyi pályázatok alapján.

A helyi akciócsoportok földrajzilag összefüggő területen, egymással szomszédos települések összefogásaként jöttek létre. Nem volt kritérium azonos statisztikai kistérséghez vagy megyéhez, régióhoz tartozás, egy település azonban csak egy helyi akciócsoportnak lehetett tagja. Feltétel volt továbbá, hogy a településeken élők száma ne haladja meg a 10 ezer főt, és/vagy a népsűrűség a 120 fő/km²-t. Az akciócsoportokhoz tartozó települések összes lakosság száma 10 ezertől 100 ezer föig terjedhetett, amely alól hat – jellemzően aprófalvas – dunántúli megye és Borsod-Abaúj-Zemplén jelentett kivételt. Az akciócsoportok összetételét is jogszabály írta elő, meghatározva a gazdasági és szociális partnerek arányát. További követelmény volt, hogy az akciócsoport rendelkezzen vezetői kapacitással, illetve ügyvivői munkaszervezettel (gesztor).

A LEADER gondolatosságának megfelelően a helyi akciócsoportok a jóváhagyott helyi vidékfejlesztési tervek alapján írták ki pályázataikat. A beérkezett projekteket aszerint értékelték, hogy azok összhangban voltak-e a helyi vidékfejlesztési stratégiával, mennyire tükrözték a térség jellegzetességeit, egyediségeit, mennyire voltak újszerűek, innovatívak, mozgósítottak-e kihasználatlan térségi erőforrásokat, a fejlesztés kisugárzása a térségben élők mekkora körét érintette. E mellett a projekteknek meg kellett felelniük azoknak az általános LEADER elvárásoknak, amelyek a gazdasági, társadalmi, környezeti fenntarthatósághoz, a partnerséghez, az alulról jövő kezdeményezéshez, kísérleti jelleghez kapcsolódnak, és más forrásból általában nem támogathatóak, viszonylag kisléptékűek. Vidékfejlesztési céljaik megvalósításához a helyi akciócsoportok 100, illetve 90 millió forint támogatási keretre voltak jogosultak, attól függően, hogy az akciócsoport által lefedett terület lakosságának hány százaléka élt hátrányos helyzetű településen, kistérségben. A lehatárolás alapja a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről szóló 64/2004 (IV. 15.) sz. Kormányrendelet volt.

A LEADER+ programban egyaránt támogathatók voltak beruházási és nem beruházási jellegű projektek, de nagyobb preferenciát élveztek a nem beruházás jellegűek (ezek összköltségének 95%-a volt támogatható, míg a jövedelemtermelő beruházások esetén mindössze 45%, nem jövedelemtermelő beruházásoknál pedig 85%-ot tett ki a támogatás mértéke). A gesztorszervezet működésére az akciócsoport pályázható pénzeszközzeinek 15%-a irányulhatott.

A LEADER+ programban jogosulttá vált 70 helyi akciócsoport területi eloszlása régióként viszonylag egyenletes volt. A keleti országgrészben régióként 12–12 akciócsoport alakult, a három dunántúli régióban 10–10, Közép-Magyarországon pedig 4. Az akciócsoportokhoz az ország 3152 településéből 944 csatlakozott, amelyekben közel 1,6 millió fő élt, az ország lakosságának 16%-a.

Egy-egy akciócsoportokhoz átlagosan 13 település tartozott. Az ország település-struktúrájának jellegzetességei és az akciócsoportok létszámára vonatkozó – előbb már említett – megkötések miatt, az akciócsoportonkénti településszám jelentősen, 3 és 48 között szóródott. Régiók szintjén is szembetűnő ez a különbség az aprófalvas nyugat- és dél-dunántúli területek, és a nagyhatárú településeket magába foglaló alföldi részek között.

A 70 akciócsoport területéről összesen 3600 pályázatot nyújtottak be, amelynek összes tervezett költsége meghaladta a 10 milliárd forintot. Az akciócsoportok által felállított rangsort is figyelembe véve az Irányító Hatóság Döntés Előkészítő Bizottsága (DEB) 2700 projektet tartott támo-

3. tábla

A LEADER+ program helyi akciócsoportjainak fontosabb adatai

Régió	Helyi akciócsoportok száma	Akciócsoportokhoz tartozó települések	
		száma	népessége
Közép-Magyarország	4	49	189 921
Közép-Dunántúl	10	131	192 763
Nyugat-Dunántúl	10	222	170 382
Dél-Dunántúl	10	150	118 628
Észak-Magyarország	12	162	175 491
Észak-Alföld	12	134	426 481
Dél-Alföld	12	96	303 808
ORSZÁG ÖSSZESEN	70	944	1 577 474

gátásra alkalmasnak, amelyek összesen 5,3 milliárd forint támogatást kaptak. Az így elindulhatott projektek összes költsége megközelítette a 8 milliárd forintot. Az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP) pályázható forrásainak 5%-a segítette a projektek megvalósítását.

A LEADER elveivel összhangban a pályázati támogatás az agrár- és vidékfejlesztés más forrásaihoz viszonyítva elaprózottabban került felhasználásra. Az egy-egy projektre jutó támogatás összege átlagosan 2 millió forintot tett ki. A LEADER településeken élő lakosságra vetítve ez – nagy területi különbségekkel – lakosként átlagosan 3300 forint külső forrást jelentett. A pályázatok sokszínűségük, tartalmi elemeik gazdagsága miatt nehezen kategorizálhatók. Még egyazon projekt is általában különböző komponensekből tevődött össze, amely tartalmazhatott beruházást, új és továbbfejlesztett tevékenységet, esetleg képzési programot, irányulhatott helyi hagyományörző tevékenységek megvalósítására, kulturális rendezvények szervezésére, turizmushoz kapcsolódó fejlesztésekre, szolgáltatásokra stb.

A támogatott projektek megközelítően hattizede tekinthető beruházási jellegűnek, a nem beruházási jellegűek egyik fele rendezvény, a másik fele turisztikai program, tanfolyam, tábor, képzés, kiállítás stb. Ez utóbbiak kapcsolódnak leginkább a LEADER szellemiségéhez, segítik a közösség fejlesztését, önszerveződését, együttműködését, másrészt ezekre általában nincs is más pályázati forrás. Témájukat tekintve előkelő helyen – a pályázatok mintegy ötödében – szerepel a falufejlesztés, falukép-egységsítés, szépítése, helyi értékek megőrzése. Közel hasonló nagyságrendet képvisel a turizmushoz köthető fejlesztések köre, és a helyi kulturális

4. tábla

A nyertes LEADER+ pályázatok számának, tervezett összköltségének és igényelt támogatásának megoszlása régiók szerint (százalék)

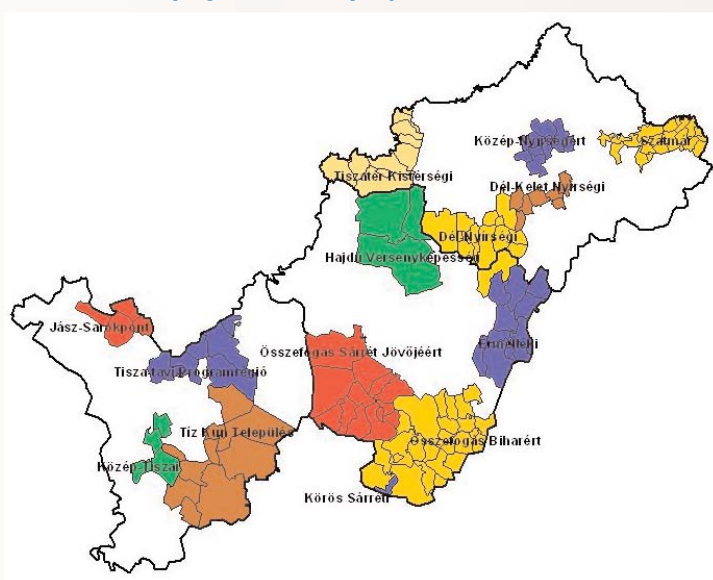
Régió	Pályázatok száma	Összes költsége	Kapott támogatás
Közép-Magyarország	7,6	8,9	8,5
Közép-Dunántúl	10,2	13,2	13,2
Nyugat-Dunántúl	15,8	17,5	17,1
Dél-Dunántúl	13,7	15,8	15,2
Észak-Magyarország	20,5	17,9	19,3
Észak-Alföld	16,7	14,8	14,7
Dél-Alföld	15,4	11,9	11,9
ORSZÁG ÖSSZESEN	100,0	100,0	100,0

értékek megőrzése. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos képzésekre, rendezvényekre a pályázatok 6%-a irányult.

Területi metszetben vizsgálva mind a pályázatok számát, mind az összegét tekintve Észak-Magyarország közösségei bizonyultak a legaktívabbnak. **Észak-Alföldön** 12 helyi akciócsoport alakult, amelyekhez a régió 389 településéből 127 csatlakozott, további 7 település pedig más régióban létrehozott akciócsoporthoz tartozott. A régió 1533 ezer fős népességének 28%-a, 426 ezer fő ezeken a településeken élt.

1. ábra

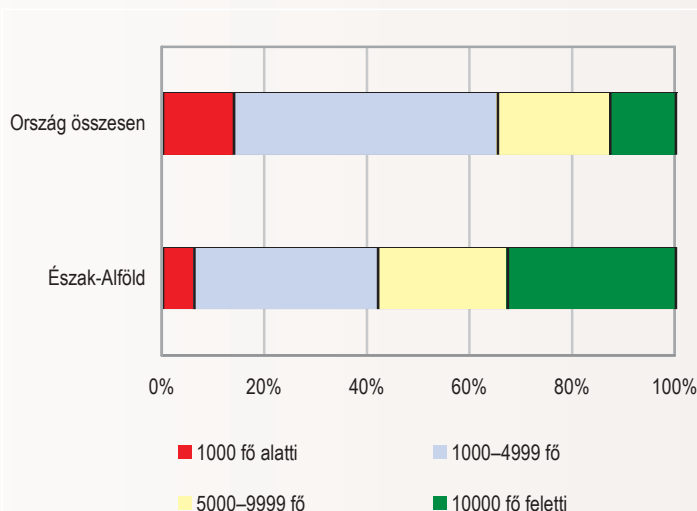
A LEADER+ program akciócsoportjai az Észak-Alföldön

Észak-Alföld LEADER akciócsoportjait az országostól eltérő népesség-nagyságú települések alkotják. Ez természetesen a régió történelmileg kialakult, földrajzi viszonyokhoz igazodó település-struktúrájával függ össze. Míg országosan a LEADER+ népességének 65%-a élt 5 ezer főnél kisebb településeken, addig Észak-Alföldön 40%-a. Egyúttal az országos arány kevesebb mint fele volt az aprófalvakban (ezer főnél kisebb településeken) élők hányada.

2. ábra

A LEADER településeken élők megoszlása település-nagyság csoportok szerint, 2005. december 31.

A LEADER+ szakaszában szerveződött akciócsoportok települései közül – a 64/2004. (IV. 15.) számú Kormányrendelet alapján, amely a területfejlesztés kedvezményezett kistérségeinek lehatárolását tartalmazza – 27 hátrányos helyzetű, 35 a leghátrányosabb, 69 település pedig a komplex programmal is támogatható kistérségekbe tartozott. Lakosaik száma előbbi sorrendben 168 ezer, 130 ezer, illetve 116 ezer főt tett ki.

A hátrányos helyzetű LEADER területeken lévő települések átlagos népessűrűsége 64 fő/km² volt, a leghátrányosabb kistérségekben lévőké 61 fő/km², a leghátrányosabb, komplex programmal támogathatóké pedig mindössze 52 fő/km²-t tett ki.

Észak-Alföld akciócsoportjainak pályázatai közül az Irányító Hatóság Döntés Előkészítő Bizottsága összesen 451 pályázatot támogatott, amelyek összesen 774,6 millió forint támogatási forrást kötöttek le, és segítségével a régióban 1177 millió forint összköltségű vidékfejlesztési program valósulhatott meg.

Az akciócsoportok támogatott pályázatainak száma 22 és 68 között szóródott, az előbbi a Tiszatér Kistérségi Társulás Akciócsoportot, utóbbi az Érmelléki Akciócsoportot jellemezte.

Az akciócsoportok támogatási kerete – a Jász-Sarokpont Összefogás ACS (90 millió Ft) kivételével – 100–100 millió forintot tett ki. Egy-egy akciócsoporton belül a pályázók a keret lehívása érdekében lényegében egymással versenyeztek, hogy a jóváhagyott vidékfejlesztési stratégia keretén belül az elképzeléseiket megvalósítsák.

A megítélt támogatást, illetve a támogatással megvalósítani kívánt projektek összköltségének közösségfejlesztésre gyakorolt hatását néhány fajlagos mutatóval is célszerű összehasonlítani, hiszen az akciócsoportok felhívására készített projektek száma, a települések száma és a népesség-szám jelentősen különbözött.

Ilyen vonatkozásban az egy projektre jutó átlagos támogatás a régióban 1,7 millió forint volt, alacsonyabb az országos átlagnál. A Tiszatér Kistérségi Társulás pályázatai ennek csaknem a duplájához, 3,3 millió forinthez jutottak, a Hajdú Versenyképesség ACS pályázatai ezzel szemben átlagosan valamivel kevesebb mint egy millió forinthez.

Tekintettel arra, hogy az akciócsoportok területén lévő települések száma és a népességszám a sikeres projektek számánál lényegesen tágabb határok között szóródik, a településekre és népességszámra vetített fajlagos támogatások is jelentős differenciákat jeleznek. Az egy településre jutó legalacsonyabb támogatást, 1,7 millió forintot az Összefogás Biharért ACS falvai kapták, a legtöbbet, 14,2 millió forintot pedig az Érmelléki ACS területéhez tartozók. Hasonló szélsőségeket mutat az egy lakosra jutó támogatás összege is, amely 660 és 7200 forint között mozgott. Az előbbi az Összefogás Sárrét Jövőjéért ACS, utóbbi a Dél-Kelet Nyírségi ACS fajlagos mutatója. Ugyanakkor mindkét akciócsoport a legeredményesebb pályázók közé sorolható a régióban, hiszen a rendelkezésükre álló támogatási keretüket a régiós átlagnál nagyobb arányban használták ki. Az Érmelléki ACS pályázói aktivitása különösen figyelemre méltó, mivel a beadott és elfogadott pályázataik számát, az igényelt és megítélt támogatást, a fejlesztések tervezett összköltségét tekintve is kitűnik a régió akciócsoportjai közül.

A pályázati támogatásokkal megvalósuló projektek tervezett összes költsége az Észak-Alföldön megközelítette az 1,2 milliárd forintot, azaz átlagosan minden ezer forint támogatást 500 forint egyéb helyi forrás egészített ki. Az egyéb források a projektek értékéhez képest a Jász-Sarokpont Összefogás és a Tiszatér Kistérségi Társulásban jelentették a legnagyobb hányadot. A projektek átlagos összköltsége a régióban 2,6 millió forintot tett ki, amely akciócsoportonként különbözött. A Tiszatér Kistérségi Társulás összefogásában születtek a legnagyobb (7,2 millió forint) átlagos összköltségű pályázatok, a legkisebbek (1,2 millió forint) pedig a Hajdú Versenyképesség akciócsoportban. A pályázati rendszer sajátosságaiból adódóan általában azok az akciócsoportok érthettek el kedvezőbb fajlagos mutatókat, ahol a társadalmi összefogás jól felkészült pályázatíró kapacitással és jelentősebb mozgósítható saját erővel párosult, ugyanakkor a települések száma és a településeken élők száma is viszonylag alacsonyabb volt. Természetesen a LEADER támogatásai nem csak számszerűsíthető eredményekkel fejezhetők ki. A nem számszerűsíthető eredmények a helyi szereplők összefogásában, együttműködési készségük erősödésében, aktivitásuk fokozódásában is megmutatkoznak.

Pályázati támogatás révén – összetételüket tekintve – Észak-Alföldön a beruházás jellegű projektek közül elsősorban turizmushoz kapcsolódó fejlesztéseket valósítottak meg, amelyben többek között turisztikai vonzerőt nyújtó, helyi hagyományok megőrzését elősegítő múzeumok, néprajzi gyűjtemények, pihenőparkok, látványtanya, úszómű és szabadstrandok kialakítása szerepeltek. A nem beruházás jellegű projektek a hagyományőrzést, a szabadidő hasznos eltöltését és a kulturális élet előmozdítását szolgálták. A pályázati támogatások a természeti és kulturális örökség megóvásán túl a vidéki gazdaság megerősítésében, helyi munkahelyek megteremtésében és a helyi közösségek fejlesztésében játszottak szerepet.

ÚMVP LEADER program 2007–2013

2007 szeptemberében az Európai Bizottság elfogadta az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programot, amely a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozóan határozta meg a vidékfejlesztés stratégiáját. Ennek keretében 1300 milliárd forint uniós – EMVA – és nemzeti támogatási forrásból nyílt lehetőség a magyar mezőgazdasági termelők segítségére és a vidék

5. tábla

A LEADER+ megítélt támogatásai akciócsoportonként

Helyi Akciócsoport	Megítélt támogatás		
	egy nyertes pályázatra, millió Ft	egy településre, millió Ft	egy lakosra, ezer Ft
Érmelléki ACS	2,3	14,2	4,7
Hajdú Versenyképesség ACS	1,0	13,0	0,7
Összefogás Biharért ACS	1,2	1,7	0,9
Összefogás Sárrét Jövőjéért ACS	1,0	2,7	0,7
Jász-Sarokpont Összefogás a térség jövőjéért ACS	1,5	13,1	3,5
Közép-Tiszai Turizmusfejlesztési ACS	1,3	8,4	2,1
Tíz Kun Település ACS	1,8	5,1	1,0
Dél-Kelet Nyírségi ACS	2,4	13,8	7,2
Dél-Nyírségi ACS	1,1	6,0	1,4
Közép Nyírségért ACS	1,9	5,4	2,5
Szatmár hagyományápolásáért és felzárkóztatásáért ACS	2,1	4,2	5,8
Tiszatér Kistérségi Társulás ACS	3,3	7,2	1,9
Észak-Alföld összesen	1,7	6,1	1,9

fejlesztésére. A program intézkedései — az uniós vidékfejlesztési politika bemutatásánál már említett — négy stratégiai tengely köré csoportosultak. A LEADER a III. tengely intézkedéseinek megvalósítására, illetve a IV. tengely közösségi kezdeményezésen alapuló programok, fejlesztések kivitelezésére irányult.

A helyi vidékfejlesztés intézményrendszere kialakításának, illetve működésének szabályait — az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtható vidékfejlesztési támogatásról szóló 1698/2005/EK tanácsi rendelet III. és IV. tengelyének keretében megalakuló helyi akciócsoportok elismerési rendjével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló — 93/2007. (VIII. 29.) FVM rendelet rögzítette. A rendelet melléklete tartalmazta a helyi közösségek megalakítására jogosult települések listáját is. A LEADER program regisztrációs időszaka 2007 negyedik negyedévében zárult le. Összesen 96 helyi közösség kérelme került elfogadásra, így 3019 település és több mint 12 ezer szervezet kapcsolódott be közvetlenül a programba. Az ország településeinek 96%-a, népességének pedig 44%-a — 4,5 millió fő — lett érintett a LEADER-ben.

Az EMVA-LEADER-en belül az ÚMVP III. tengelyének intézkedéseit horizontális és nem horizontális jellegű intézkedésekre bontották. A horizontális intézkedések keretében a vidéki gazdaság és lakosság számára nyújtott alapszolgáltatásokhoz kapcsolódóan kistérségi közlekedési szolgáltatások fejlesztésére ("tanyabusz"), integrált közösségi szolgáltató terek kialakítására és elnyerésére, képzésekre, készségek elsajátítására, helyi fejlesztési stratégiák kidolgozására lehetett pályázni. A 2008 őszi meghirdetett nem horizontális intézkedések mikrovállalkozások létrehozásához és fejlesztéséhez, turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez, falumegújításhoz és a vidéki örökségek megőrzéséhez nyújtottak segítséget. Elemzésünkhöz ez utóbbi négy jogcímre benyújtott pályázatokról álltak rendelkezésre adatok.

6. tábla

Az ÚMVP LEADER program fontosabb adatai

Régió	Helyi akciócsoport	Kedvezményezett települések		Benyújtott projekt	Igényelt támogatás, millió Ft
		száma	népessége		
Közép-Magyarország	7	107	284 619	285	5 896
Közép-Dunántúl	14	389	559 926	594	11 304
Nyugat-Dunántúl	13	646	518 060	847	13 675
Dél-Dunántúl	15	647	539 408	1 067	17 040
Észak-Magyarország	16	596	744 502	1 065	21 692
Észak-Alföld	17	382	1 020 290	1 103	24 629
Dél-Alföld	14	252	789 487	775	14 201
ORSZÁG					
ÖSSZESEN	96	3 019	4 456 292	5 736	108 437

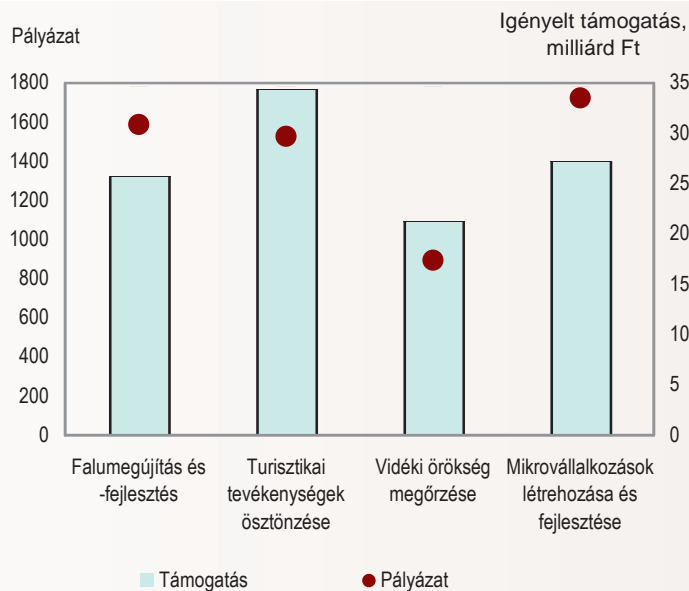
A meghirdetett pályázatokat nagy érdeklődés övezte. A LEADER előző szakaszához képest másfélszeresére nőtt a benyújtott kérelmek száma. Régiós összehasonlításban a pályázatok száma és az igényelt támogatások összegei között jelentős eltérések vannak. Ezret meghaladó pályázat született a Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön. A legkevesebb helyi akciócsoporttal, kedvezményezett településsel és legkisebb érintett lakosságszámmal rendelkező Közép-Magyarországon ezzel szemben kevesebb mint 300, a többi régióban pedig 600–850 közötti pályázatot nyújtottak be.

A projektek megvalósításához 108 milliárd forint támogatási összeget igényeltek a pályázók. Legtöbb pályázatot (több mint 1700-at) a mikro-

vállalkozások létrehozásához és fejlesztéséhez nyújtottak be. Szintén népszerűnek tekinthető a turisztikai tevékenységek ösztönzése (1530 kérelem), illetve a falumegújítás jogcím (1590 pályázat).

3. ábra

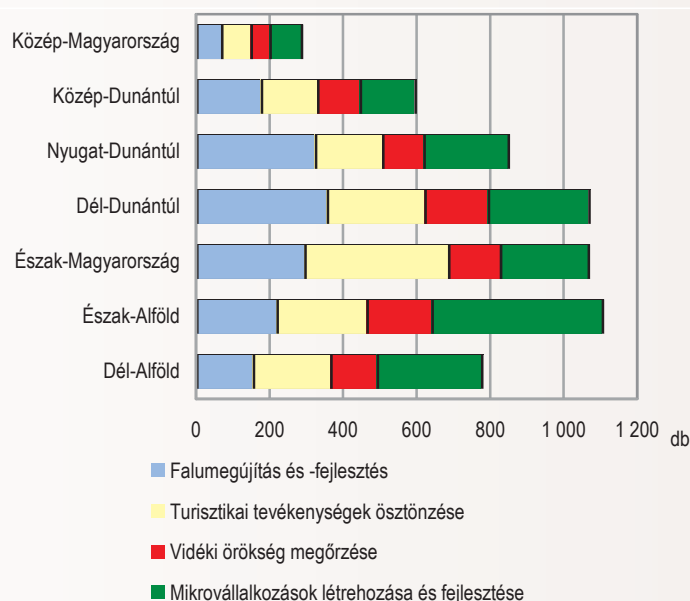
Az ÚMVP LEADER program pályázatai és az igényelt támogatás jogcím szerint

Az igényelt támogatások összegének célok szerinti megoszlása a benyújtott kérelmek számától érzékelhetően eltér. Legnagyobb összegű támogatást a turisztikai tevékenységek ösztönzésére igényeltek a pályázók, több mint 34 milliárd forint értékben. Nagyságrendileg ezt követte a mikrovállalkozások számára igényelt 27,2, illetve a falumegújítás és fejlesztéshez kért 25,7 milliárd forint. A vidéki örökség megőrzéséhez a 900 projekt támogatási igénye 21,2 milliárd forintot tett ki. A benyújtott kérelmek jogcímei szerinti területi allokációja tükrözi a régiók akciócsoportjainak fejlesztési céljaiban mutatkozó eltéréseket. Így például

4. ábra

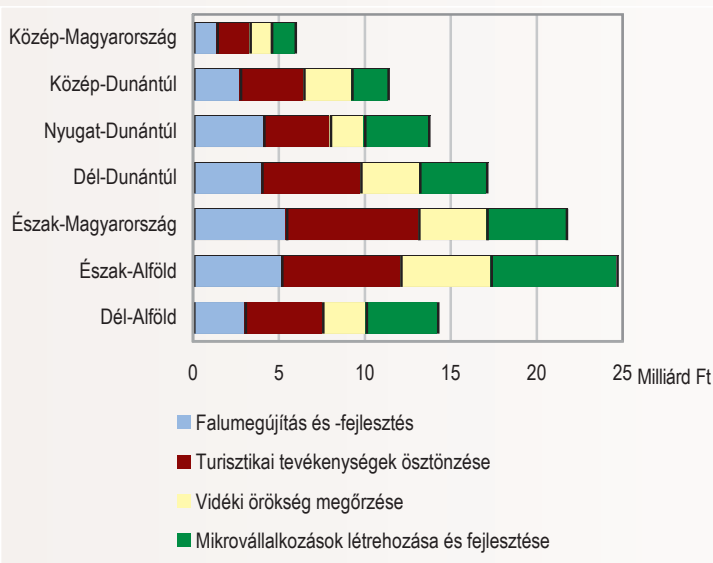
Az ÚMVP LEADER pályázatai jogcím szerint a régiókban

a falumegújítás és fejlesztés céljára az aprófalvas Dél- és Nyugat-Dunántúlon pályáztak a legtöbben, a régiós pályázatok 33–38%-a erre irányult. Turisztikai fejlesztésekre Észak-Magyarországon volt legintenzívebb a pályázási kedv; az összes pályázatuk közel négytizedét tette ki. A mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére beadott pályázatok száma és aránya az Észak-Alföldön kimagasló. A vidéki örökség megőrzésére minden régióban a pályázatok legkisebb hányada irányult. A projektekre igényelt támogatások jogcímei szerinti megoszlása a régiókban némileg eltér a pályázatok száma alapján bemutatott arányoktól.

5. ábra

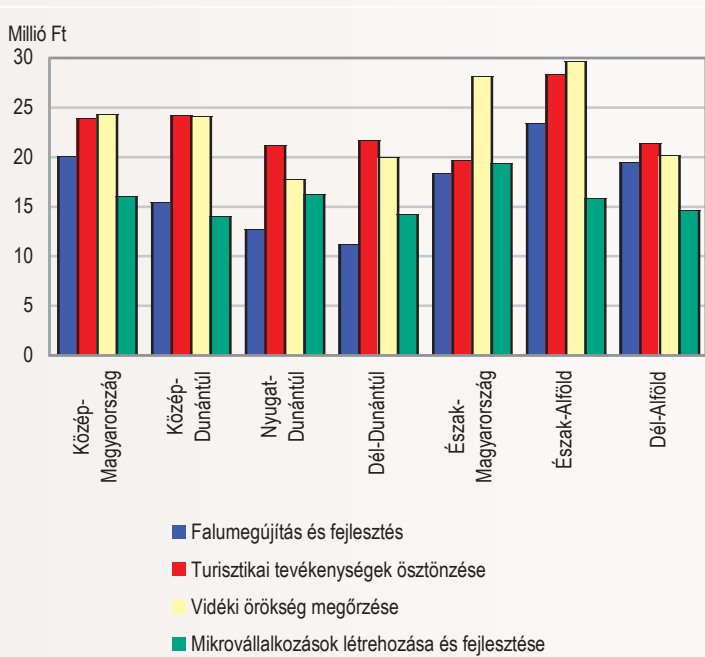
Az ÚMVP LEADER programban igényelt támogatások jogcím szerint a régiókban

A turisztikai tevékenységekre igényelték – Észak-Alföld és Nyugat-Dunántúl kivételével – minden régióban a legtöbb támogatást. Ezt sorrendben a

6. ábra

Az egy projektre átlagosan igényelt támogatás az ÚMVP LEADER programban

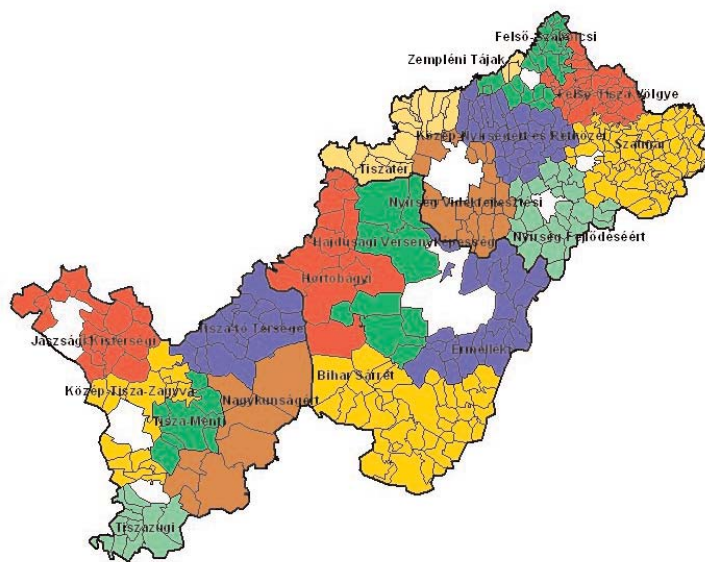
falumegújításra és fejlesztésre vagy a mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére igényelt összeg követte.

Az egyes jogcímei fajlagos támogatási igényei tág határok között szóródnak és régióként is jelentős különbségeket mutatnak. Egy pályázatra vetítve a legalacsonyabb átlagos támogatási igény Nyugat- és Dél-Dunántúl falumegújítási projektjeit jellemzi, a legmagasabb pedig Észak-Alföld turisztikai tevékenységének ösztönzését, valamint Észak-Alföld, illetve Észak-Magyarország vidéki örökségeinek megőrzését célzó pályázatait.

Az észak-alföldi régióban 17 helyi akciócsoport alakult meg, 379 kedvezményezett településsel, több mint 1 millió lakossal. (A régióból további 3 település a Zempléni Tájok Vidékfejlesztési Egyesület tagjává vált, 5100 lakossal.) Az ország legnépesebb vidéki régiója mind a benyújtott projektek számát, mind az igényelt támogatást tekintve kiemelkedik a régiók közül. A 17 akciócsoportból 7 Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, 6 Jász-Nagykun-Szolnok megyében, 4 pedig Hajdú-Biharban található.

7. ábra

Az ÚMVP LEADER program akciócsoportjai az Észak-Alföldön

A régió potenciális pályázói számára a programban való részvétel különös jelentőséggel bír, hiszen falvainak többsége az ország leghátrányosabb települései közé tartozik. A 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat alapján a területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségek lehatárolása szerint, a 311/2007. (XI. 17.) Kormányrendeletben a régió 28 kistérségéből 24 hátrányos helyzetű, 15 a leghátrányosabbak közé tartozik és 8 olyan kistérség van, amely felzárkóztató komplex programmal támogatható. A LEADER programban résztvevő 382 településből mindössze 32 olyan van, amely nem tartozik a területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségbe. Hátrányos helyzetű kistérséghez 84 település tartozik, amelyekben közel 350 ezer fő él. Leghátrányosabb helyzetű kistérség területén 74 település található, 272 ezer fővel. 192 település pedig – összesen 287 ezer lakossal – a leghátrányosabb, komplex programmal támogatható kistérségbe tartozik. A LEADER+ programban már ismerttetthez képest jelentősen módosult tehát az akciócsoportokhoz tartozó települések száma, amely szinte lefedi a régió területét. Ennek következtében változott a terület népsűrűsége is. A hátrányos helyzetű területeken lévő települések átlagos népsűrűsége 67 fő/km²-re, a leghátrányosabb kistérségekben lévőké 64 fő/km²-re nőtt, a leghátrányosabb, komplex programmal támogathatóké pedig 55 fő/km²-t tett ki. Az akciócsoportok létrehozása aktivizálta a települések civil szervezeteit,

önkormányzatait és vállalkozásait. A résztvevők között Észak-Alföldön – a jogi személyiségű akciócsoportok tagjainak száma alapján – a civil szervezetek aránya 31%-ot, az önkormányzatoké 27%-ot, a vállalkozásoké 42%-ot tett ki. Összességében közel 1900 szervezet fogott össze ily módon a helyi célok megvalósítása érdekében.

7. tábla

Észak-Alföld ÚMVP LEADER akciócsoportjainak főbb mutatói

Helyi akciócsoport neve	Települések		Benyújtott kérelem	Igényelt támogatás összege, millió Ft
	száma	népessége		
Bihar-Sárrét Összefogás Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	41	98 720	140	3 687
Érmelléki Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	22	87 555	92	2 540
Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	24	49 770	76	2 029
Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület	31	36 212	48	1 117
HA-VER Hajdúsági Versenyképesség Nonprofit Kft.	7	94 191	79	1 449
Hortobágyi Leader Nonprofit Kft.	11	55 187	70	1 419
Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesület	17	60 547	28	718
Közép-Nyírségért és Rétközért Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	33	65 397	90	1 916
Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület	17	48 498	25	671
Nagykunságért Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	8	70 241	42	756
Nyírség Fejlődéséért Leader Egyesület	26	47 222	80	1 594
Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	18	66 345	95	1 362
Szatmár LEADER Egyesület	75	84 167	143	3 230
Tisza-menti Leader Közhasznú Egyesület Kht.	8	19 651	7	154
Tiszatér Leader Egyesület	16	55 833	31	921
TISZA-TÓ Térsége Leader Egyesület	15	48 696	25	488
Tiszazugi-Leader Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.	10	26 980	32	577
Észak-Alföld összesen	379	1 015 212	1103	24 629

Észak-Alföldön a pályázható célokra benyújtott 1103 kérelem közül a legtöbbet, 463 pályázatot – az összes 42%-át – a mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére készítették. 244 irányult turisztikai tevékenységek ösztönzésére, 219 pedig falumegújításra, fejlesztésre. A legkevesebb

projektet, 177-et a vidéki örökségek megőrzése céljából nyújtottak be. A pályázatok támogatási igénye 24,6 milliárd forintot tett ki régiós szinten,

8. tábla

Észak-Alföld ÚMVP LEADER akciócsoportjai pályázatainak megoszlása jogcím szerint

(százalék)

Helyi akciócsoport neve	Pályázati jogcím			
	Falu- megújítás és -fejlesztés	Turisztikai tevékeny- ségek ösztönzése	Vidéki örökség megőrzése	Mikro- vállalkozások létrehozása és fejlesztése
Bihar-Sárrét Összefogás Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	17,1	22,9	20,0	40,0
Érmelléki Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	13,0	25,0	9,8	52,2
Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	22,4	15,8	21,1	40,8
Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület	35,4	37,5	16,7	10,4
HA-VER Hajdúsági Versenyképesség Nonprofit Kft.	3,8	20,3	5,1	70,9
Hortobágyi Leader Nonprofit Kft.	8,6	30,0	2,9	58,6
Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesület	28,6	28,6	17,9	25,0
Közép-Nyírségért és Rétközért Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	18,9	11,1	21,1	48,9
Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület	32,0	20,0	12,0	36,0
Nagykunságért Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	4,8	23,8	0,0	71,4
Nyírség Fejlődéséért Leader Egyesület	25,0	22,5	16,3	36,3
Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	18,9	15,8	14,7	50,5
Szatmár LEADER Egyesület	27,3	23,8	28,7	20,3
Tisza-menti Leader Közhasznú Egyesület Kht.	71,4	14,3	0,0	14,3
Tiszatér Leader Egyesület	29,0	25,8	25,8	19,4
TISZA-TÓ Térsége Leader Egyesület	16,0	24,0	12,0	48,0
Tiszazugi-Leader Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.	31,3	21,9	12,5	34,4
Észak-Alföld összesen	19,9	22,1	16,0	42,0

9. tábla

Észak-Alföld ÚMVP LEADER akciócsoportjai által igényelt támogatások megoszlása jogcím szerint

Helyi akciócsoport neve	Pályázati jogcím (százalék)			
	Falu- megújítás és -fejlesztés	Turisztikai tevékeny- ségek ösztönzése	Vidéki örökség megőr- zése	Mikro- vállalkozások létrehozása és fejlesztése
Bihar-Sárrét Összefogás Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	17,8	24,8	26,4	30,9
Érmelléki Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	14,5	31,8	13,3	40,4
Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	26,7	24,6	26,5	22,2
Felső-Tisza Völgye Vidékfejlesztési Egyesület	29,0	41,6	14,8	14,7
HA-VER Hajdúsági Versenyképesség Nonprofit Kft.	10,3	31,8	6,3	51,6
Hortobágyi Leader Nonprofit Kft.	11,7	47,0	6,5	34,8
Jászsági Kistérségi Helyi Közösség Egyesület	32,5	20,4	19,3	27,8
Közép-Nyírségért és Rétközért Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	21,3	12,8	31,0	34,8
Közép-Tisza-Zagyva Vidékfejlesztési Egyesület	28,9	23,1	11,8	36,2
Nagykunságért Térségi Vidékfejlesztési Nonprofit Kft.	2,6	38,9	0,0	58,5
Nyírség Fejlődéséért Leader Egyesület	27,6	26,5	23,0	22,9
Nyírség Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület	19,7	28,6	13,5	38,2
Szatmár LEADER Egyesület	23,7	25,5	36,5	14,3
Tisza-menti Leader Közhasznú Egyesület Kht.	64,4	32,4	0,0	3,2
Tiszatér Leader Egyesület	29,5	31,4	29,9	9,3
TISZA-TÓ Térsége Leader Egyesület	13,2	30,3	21,8	34,7
Tiszazugi-Leader Vidékfejlesztési Programiroda Nonprofit Kft.	27,4	25,6	21,3	25,8
Észak-Alföld összesen	20,8	28,1	21,3	29,8

ezen belül is a legnagyobb összeget a mikrovállalkozásokhoz kapcsolódó 7,3 milliárd forint jelentette, de a turisztikai tevékenységek ösztönzésére is közel hasonló összegű, 6,9 milliárd forintot kitevő kérelem érkezett be. A falumegújítás és fejlesztésre és a vidéki örökség megőrzésére 5,1, illetve 5,2 milliárd forint támogatást kértek a pályázók.

Az észak-alföldi akciócsoportok közül legtöbb (140–143) pályázatot a Bihar-Sárrét Összefogás és a Szatmár LEADER szervezetei adtak be, amelyek támogatási igényüket tekintve is a legtöbb forrást (3,7, illetve 3,2 milliárd forintot) pályázták meg. A pályázatok kimagasló számát és az igényelt támogatások nagyságát az is magyarázza, hogy e két akciócsoporthoz tartozik a régióban a legtöbb település, és a fejlesztésekben közvetlenül érintett lakosság száma is magas.

A pályázatok száma és az igényelt támogatások összege akciócsoportonként és jogcímenként is vizsgálható. Ilyen összehasonlításban szembe-tűnő különbségek tapasztalhatók ez egyes területek preferenciái között. Falumegújításra a pályázatok és igényelt támogatások az átlagnál nagyobb hányada készült a Tisza-menti, a Felső-Tisza Völgye, a Közép-Tisza Zagyva és a Jászsági, valamint a Tiszazugi akciócsoport területén.

Turisztikai tevékenységek ösztönzésére a Felső-Tisza Völgye, a Hortobágyi, és a Nagy-kunságért térségekben irányult a pályázatok és támogatások átlagnál magasabb aránya. A vidéki örökség megőrzése mint cél, a pályázatkészítők legmagasabb százalékát a Szatmár LEADER, a Tiszatér LEADER, a Közép-Nyírségért és Rétközért, a Felső-Szabolcsi, továbbá a Bihar-Sárrét területén aktivizálta pályázatírásra. A többiekénél magasabb arányban nyújtottak be pályázatokat és igényeltek támogatást mikrovállalkozások létrehozására összes pályázatukon belül a Nagy-kunságért Térségi, a HA-VER Hajdúsági Versenyképességi, az Érmelléki valamint a Hortobágyi és a Nyírség Vidékfejlesztési Akciócsoportok pályázói.

Az egy projektre igényelt támogatás összege az észak-alföldi régióban 22,3 millió forintot tett ki, 3,4 millió forinttal magasabbat az országos átlagnál. A legnagyobb átlagos támogatási igények a vidéki örökség megőrzésére irányuló pályázatokhoz kapcsolódnak, ezek átlagos összege 29,6 millió forint. Csaknem ennyi, 28,4 millió forint a turisztikai tevékenységekhez kért átlagos támogatás is. A falumegújítást célzó LEADER támogatás-igény átlagosan 23,4 millió forint volt, a mikrovállalkozási fejlesztésekre pedig 15,8 milliót kértek a pályázók.

Az igényelt pályázati források – ha valamennyi eddig benyújtott pályázat kedvező elbírálásban részesülne – a régióban lévő LEADER települések lakosaira vetítve fejenként 24 ezer forinttal támogatnák a vidéken élők fejlesztési elképzeléseit.

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengelyének általunk ismertetett, lezárult pályázati szakasza eredményhirdetését nagy várakozás övezi. Ugyancsak érdeklődéssel várják az akciócsoportokba tömörült szervezetek, illetve a pályázásra jogosultak az ÚMVP IV. tengelyében meghirdetett LEADER programok pályázati kiírását.

Elérhetőségek:

Agnes.Kolyane@ksh.hu

Telefon: 06-56-344-916

[Információs szolgálat@ksh.hu](mailto:Informacioszolgalat@ksh.hu)

www.ksh.hu